

16. april 2024

UPA2024/70-100

Naalackersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, Naalackersuisut ataatsimiititaliarsuarmik pilersitsissasut pinerlussimanermi pillaasarnermut inatsimmik suliarinnittussamik aammalu eqqussisussamik. Ataatsimiititaliarsuup suliariumaagai Inatsisartut ukiaanerani ataatsiminiinnermi 2025-imi saqqummiunneqassapput.

(Inatsisartunut ilaasortaq, Kuno Fencker, Siumut)

Kalaallit Nunaanni pillaasarnermut inatsi eqqunnissaanut piareersaatit suliniutillu pisariaqartut aallartinnissaanut tunngavissamik pilersitsisussamik aallartisartoqarnissaa anguniarlugu, Naalackersuisut rigsmyndighed attaviginissaanut piumaffigineqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq, Anna Wangenheim, Demokraatit)

Siullermik aalajangiiffigisassatut siunnersuuteqartut marluk, Siumumiit Kuno Fencker aammalu Demokraatiniit Anna Wangenheim nunatsinni pineqaatissiissuteqartarnermut aammalu pillaasarnermut ikaarsaariartoqarsinnaananeranut tunngassuteqartunut siunnersuutaannut soqutiginaateqartunut Siumumiit qujarusuppugut.

Inatsisinik atuutsitsinermut oqartussaaffik ilisimasatsituut Naalagaaffiup ataani suli inissisimavoq, taamaattumillu suliassanut taakkununga tunngatillugu allannguinnissat imaluunniit nutaanik aalajangersagaliornissat danskit Oqartussaasuinut suliakkiutigineqartarput.

Kalaallit Nunaanni Eqqartuussisarnermi aammalu Pinerluttulerinermi Inatsisit nutaat 1. januar 2010 aallarnerfigalugu atuutilersinneqarput Eqqartuussiveqarneq Pillugu Ataatsimiititaliarsuup ukiorpaalunni suliaqareernerata kingunerisaanik. Pinerluttulerinermi inatsimmi unioqqutitsisoqarsimatillugu pineqaatissiisarneq eqqarsaatigalugu pinerluuteqarsimasup inuiaqatigiinni inissisimarnga aammalu qanoq inuiaqatigiinni ajunnginnerpaamik akuulenseqqinneqarnissaa qitiupput.

Nunatsinni pinerluttoqarsimatillugu pineqaatisseeriaatsit ullutsinnut suli naleqquttuunersut ukiuni makkunani inuiaat annertuutigut isummersorfigisarpaat – assinganik aamma Inatsisartuni sulinitinni. Pingaartumik sakkortuumik aammalu inunnt navianaatilinnik pinerlunnerit eqqarsaatigalugit

Siumumi pinerluutit sakkortuut, pingaartumik inoqatinut innarliinerit toqutsinerilluunniit akueringisaannarpagut akuersaanngisaannassallugillu. Taamatuttaaq isumaqarpugut ajornartorsiummut taama annertutigisumut akiuinarluni sulinermut sakkut suulluunniit

iluqaataasinnaasut atorlugit ingerlasariaqartugut pisariaqarfiisigullu sukaterisariaqartugut, inuiaqatigiillu tamatta peqatigiilluta akiortuarneqarnissaannut akisussaaqatigiilluta kivitseqatigiittariaqartugut.

Siumumi soqutigivarput maanna pinerluttulerinermi inatsiseqarnerput eqqarsaatigalugu pineqaatissimeeriaatsit naleqquttuunerat naleqquttuunnginneralluunnit paasisaqarfissallugu. Soorlu aallarniissuteqarninni oqaatigigiga inuiaat akornanni oqallinnerit amerlasuutigut takutittarpaat pineqaatissimeeriaatsit ullutsinni atuuttut sakkukippallaartut imaluunniit naapertuutinngitsut. Taamatuttaaq Inatsisartuni sulinitsinni suliassat pinerluttulerinermut aammalu eqqartuussisarnermut tunngasut assigiinngitsut eqqartortarnerini partiinit oqariartuutit ersarissut tassaasarmata pineqaatissimeeriaatsit nalilersorluarneqartariaqartut.

Taamaammat Siumumi isumaqarpugut siunnersuutit ukua marluk ataatsimiititaliami sukumiisumik suliarineqartariaqartut, tassami pinerluttoqarsimatillugu pinerlineqartut innarlerneqarsimasullu inatsisitigut illersorneqarnerunerat qitiusariaqarmat.

Naalakkersuisut oqariartuutigaat paasisutissat pingaaruteqartut tunngavissiiinnaasullu pisariaqartinneqartut qulakkeerneqaaqqaarnissaat pingaaruteqartoq. Siumumi aamma taamatut isumaqarpugut, taamaammallu Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat isumaqataaffigigatsigu matumuuna oqaatigisinnaallugu. Pingaartipparpulli nalilersuisussatut ilaasortassat Kalaallinik katitigaassasut, uagummi tassaavugut sallersaalluta pineqartumut nalilersuisussat.

Siumumili pinerluutit ersarissumik qanoq pineqaatissiissutigisarnissaannik sinaakkuteqarnissaq pitsaasutut isumaqarfigaarput, tassuunakkummi ilaatigut qulakkeerneqarsinnaasutut isumaqarfigigatsigu inuiaqatigiit pinerluutit pillugit suut qanorlu sakkortutigisumik sinaakkuteqarnerisut – pinerluutit assigiinngitsut eqqarsaatigalugit. Isumaqarpugut pitsaaliuinermit pitsaasumik sunniuteqarsinnaasoq.

Suliassamut tunngatillugu nalilersuutissanut avaqqunneqarsinnaanngitsut ilagissavaattaaq, isertitsiviit ullumikkut atorneqartut periusissanut nutaanut naleqquttumik aaqqiivigineqarsimanissaat. Assersuutigalugu pisariaqassappat inissat amerlinerisigut. Qanorluunniimmi pingaarpoq, pineqaatissinneqarsimanerup kingunerisaanik pisariaqanngitsumik utaqqisitaaneq pinngitsoortissallugu.

Tunngaviusumik Siumup pingaartippaa, pinerluttulerinermut inatsisitsinni tunngavigisarput attatiinnarneqassasoq, tassalu pillaasarnernarmik siunertaqarluta inuiaqatigiittut inissisimassanngitsugut. Ilutigisaanilli piffissanngorunarpog pineqaatissiisarnerit qanoq sivisutigisarnissaat inuiaqatigiittut isummorsorfigilissagivut.

Naggataatigut, inuiaat nunarpullu ineriartupiloorsimapput, taamaammallu ilutigalugu pinerluutit pillugit inatsiseqalernitsinniit pissutsit ullumikkut allanngorluinnarsimanerat eqqarsaatigalugu Siumumiit pisariaqarsoraarput misissuilluartoqassasoq nalilersuilluartoqarlunilu – inuiaat pineqaatissiineq imaluunniit pillaasarneq atorlugit aalajangersaaffigineqarnissaat sioqqullugu.

Siumumiit taamatut oqaaseqarluta siunnersuutit ataatsimiititaliami nalilersorluarneqarnissaat aammalu suliarilluarneqarnissaat anguniarlugu Inatsisinut ataatsimiititaliami suliassanngortinneqarnissaat Siumumiit innersuussutigaarput.

Anders Olsen, Siumut